

Media: ΕΣΤΙΑ

Page: 1,27

Published at: 09-04-2023

Author:

Surface: 943.33 cm² **Circulation:** 1080

Subjects:

Χ. Γ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ **Ἡ Ἑλλάδα στὴν Μικρὰ Ἀσία,**
1919-1922 Ἱστορία-Μνήμες-Πολιτισμὸς **Σελ. 27**

BIBΛIO

‘Η Ελλάδα στην Μικρά Άσία, 1919-1922 Ίστορία-Μνήμες-Πολιτισμός

Κριτική - παρουσιάσεις: Χαρίκλεια Γ. Δημακοπούλου

Δέν μπορώ νά πιστέψω ότι ήδη φθάσαμε στην Κυριακή τῶν Βαθῶν! Είλικρινῶς μόλις προχθές μοῦ φαίνεται ὅτι ἔγραφα γιά βιβλία ἐπ’ εὐκαιρία τῶν Χριστουγέννων καί τῆς Πρωτοχρονιάς. Ἵσως μεγαλώνουμε! Πάντως τά σημερινά εἶναι περισσότερο ψυχαγωγικά βιβλία, ἄν καί, ὅπως πάντοτε, προστίθενται καί κάποια μέ σοβαρότερη θεματολογία. Βρίσκω ὅτι τά βιβλία μέ θεματολογία ἐπιστημονική ἢ ἐν πάσῃ περιπτώσει «σοβαρήν», ὅπως ἀποκαλεῖται, ἔχουν κάτι τό καθησυχαστικό στήν σημερινή ἀναστάτωση τῆς κοινωνίας μας. Διερωτῶμαι ἄν καί σεῖς ἔχετε ἀνάλογη γνώμη...

■ Δημήτριος Θ. Καραμήτσος (ἐπιμ.), *Ἡ Ελλάδα στήν Μικρά Ἀσία, 1919-1922. Ἱστορία-Μνήμες-Πολιτισμός* (ἐκδ. περ. «Ἐνδοχώρα» καί International Hellenic Association, σελ. 300, διάθεσις ἀπό τό περιοδικό «Ἐνδοχώρα», Ἀλεξανδρούπολις, τηλ. 2551 032 423, 6977 462806). Στόν σεμνό αὐτόν τόμο ἔχουν συνεργασθῆ μέ μελετήματα-δοκίμια οἱ κ.κ. Δημ. Θ. Καραμήτσος, Θεοφ. Μαλκίδης, Ἰσιμήνη Λάμψ, Ἄννα Φαλιτάις, Καπλάνης Ἰωσήφης, Δημ. Παντέλας, Θέμις Παπαδοπούλου, Ἀρχοντία Παπαδοπούλου, Δέσποινα Σκεντέρη, Δέσποινα Χιντζόγλου-Ἀμασλίδου. Τά μελετήματα ἀναφέρονται σέ ποικίλες πτυχές τῆς

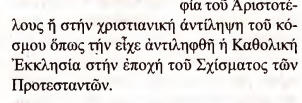

ζωῆς καί τῆς καταστροφῆς τοῦ Μικρασιατικοῦ καί Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ, καθῶς καί σέ ζητήματα λαογραφίας καί γλώσσας, μερικῶς, βεβαίως. Τά κείμενα εἶναι ἀνάμικτα, μέ ἄρθρα ἱστορικοῦ περιεχομένου καί ἄλλα πού προσεγγίζουν τό δοκίμιο καί τήν ἀνάγνωση τῆς ρίζας προσώπων πού ἀνήκουν πλ.ἄν στήν τρίτη γενεά τῆς προσφυγιάς καί κατά τά λοιπὰ πλήρως ἐντεταγμένα στήν ἑλληνική κοινωνία καί μέ προσφορά στό σύνολο. Κανείς ἐκ τῶν συμμετασχόντων στόν τόμο αὐτόν δέν εἶναι ἐπα-

γγελματίας ἱστορικός, καί μάλλον ἔχουν γράψει γιά λόγους ἐθνικῆς ἐνημερώσεως τῆς μεριδῶς ἐκείνης τῶν νεωτέρων πού ἴσως ἔχουν ἑλλιπῆ γνώση τοῦ παρελθόντος τῶν οἰκογενειῶν τους. Δέν εἶναι κείμενα γραμμένα στήν «γραιμμήν» τῆς ἐπισημοῦ Ἱστορίας πού διδάσκειται στά σχολεῖα καί στήν γνώση πού συννεπῶς μοιράζονται οἱ Ἕλληνες ἡλικίας ἕως 45 ἐτῶν σήμερα. Οἱ παλαιότεροι διάβηκαν κάποια δέματα γιά τίς τμηματικές ἐξετάσεις καί δέν ἐδιδάσκοντο καθόλου τά γεγονότα τοῦ 20οῦ αἰῶνος. Μάλιστα, σᾶς ὁμολογῶ ὅτι ὅταν εἶχα ἐρωτήσῃ σχετικῶς πολύ ἔγκριτον καθηγητῆ μου στήν Φιλοσοφική Ἀθηνῶν, πῶς στήν δεκαετία τοῦ 1970, γιάτί αὐτή ἡ παράλειψη, ἔλαβα μία μνημιώδη ἀπάντηση: «Διότι θά σφαγοῦμε ὅταν θά πρέπει νά τεθοῦν τά θέματα γιά τίς τμηματικές ἐξετάσεις σας καί θά ἀποφοιτήσετε ὄντιν καθηγητῶν». Αὐτό, διότι τά πάθη τοῦ Διγασμοῦ ἐσκίαζαν ἀκόμη τήν σκέψη καί τά συναισθήματα. Νομίζω ὅτι μόνον ὁ ἑορτασμός τοῦ 2022 ἐπέτρεψε τόν ἀναστοχασμό ἐπὶ τῶν τότε γεγονότων καί τήν ἀμφοισβῆση σέ μικρόν ἀκόμη βαθμό τῶν παραδεδεγμένων. Τό μικρό αὐτό βιβλίον ἐρχεται νά προστεθῆ στήν βιβλιογραφία τῆς ἀμφοισβῆσεως διά τῶν ἄρθρων τοῦ κ. Καραμήτσου πού περιλαμβάνονται σέ αὐτό. Ἄς σημειωθῆ ὅτι ο.κ. Καραμήτσος εἶναι Ὁμότ. Καθηγητῆς τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς, παθολόγος-διαιτητολόγος.

■ Ρενέ Ντεκάρτ, *Ἐπιστολές περὶ ἠθικῆς καί πολιτικῆς* (μεφρ. Βασίλει Γρηγοροπούλου, ἐπιμ.-σχόλια-σημειώσεις Ἐνάγγελος Βενταράκης, πρόλογος Ντενί Καμπουσνέρ, Ὁμότ. Καθηγητῆς Φιλοσοφίας τῆς Σορβόννης, ἐπίμετρο Στέλιος Βιρβιδάκης, ἐκδ. Ἐκκρεμές, σελ. 224, εὐρώ 16,75). Τό μικρό αὐτό βιβλίον, σέ σχῆμα τσέπη, προσφέρει στόν γενικό ἀναγνώστη μία πρώτη γεύση τῆς φιλοσοφίας τοῦ Καρτεσιῶν, ὅπως τόν διδασκόμεθα μέ ἐξελληνισμένη μορφή τοῦ ὀνόματός του. Δέν εἶναι εἰλημμένα τά κείμενα ἀπό τίς φιλοσοφικές ἢ τίς θεωρητικές πραγματείες του ἐπὶ τῆς μηχανικῆς, ὀπτικῆς ἢ καί τῆς θεωρητικῆς διατύπωσεως τῆς Λογικῆς του. Τά κείμενα πού

προσφέρονται ἐδῶ ἀναφέρονται στά ἐξῆς ζητήματα: τίς προκλήσεις τῆς ἠθικῆς, τήν ἐλευθερία τῆς βουλήσεως, τήν εὐδαιμονία, τά πάθη καί τήν φύση τοῦ ἡνίουστοῦ ἀγαθοῦ, τήν παρηγορία στήν ἀπόλεια καί τόν θάνατον, τέλος δέ σέ ζητήματα πολιτικῆς φιλοσοφίας. Δέν πρέπει νά λησμονῆται ὅτι ὁ Ντεκάρτ εἶναι ὁ πρῶτος φιλόσοφος τῆς Νεωτερικῆς Ἐποχῆς πού ἐτόλμησε νά διατυπώσῃ ὀλοκληρωμένη πρόταση στηριγμένη στήν «κοινῆ λογική», γιά τήν ὁποία πρῶτος αὐτός ἔκαμε λόγο, καί ὄχι στήν φιλοσοφία τοῦ Ἀριστοτέλους ἢ στήν χριστιανική ἀντίληψη τοῦ κόσμου ὅπως τήν εἶχε ἀντιληφθῆ ἡ Καθολική Ἐκκλησία στήν ἐποχῆ τοῦ Σχίσματος τῶν Προτεσταντῶν.

■ Ρόμερτ Μένσσοφ, *Ἡ πρωτεύουσα* (μεφρ. Θόδωρος Παρασκευάπουλος, ἐκδ. Πατάκης, σελ. 49, εὐρώ 20). Ὁ συγγραφεὺς εἶναι Αὐστριακός γεννημένος στήν Βιέννη καί μεσοδυτικῆς γερμανικῆς φιλολογίας, φιλοσοφίας καί πολιτικῶν ἐπιστημῶν στήν γενετήριά του, τό Ζάλτσμπουργκ, καί τήν Σικελία. Δίδαξε γιά ἓνα διάστημα στό Πανεπιστήμιον τοῦ Σάο Πάουλο τῆς Βραζιλίας. Μετά τήν ἐπιστροφή του στήν Βιέννη τό 1988 ἀσχολεῖται κυρίως μέ τήν λογοτεχνική κριτική σέ διάφορα ἔντυπα καί μέ τήν συγγραφή. Τό μυθιστόρημά του αὐτό ζεκανά μέ μία φαιρῆ εἰκόνα: Ἐνα γουρουνί τρέχει στό κέντρο τῶν Βρυξέλλων προκαλώντας κατάπληξη καί φόβον, κυκλοφοριακό χάος

καί ἐμπλοκή στήν ζωή τῶν ἡρώων. Ἡ ἱστορία ἐκτυλίσσεται στήν καρδιά τῆς ΕΕ ἀλλά καί μέ πολλές ἀναδρομές στό τραγικό παρελθόν τῆς Εὐρώπης κατά τόν Β΄ Παγκ. Πόλεμον, μέ τά στρατόπεδα συγκεντρώσεως, ἐνῶ ταυτοχρόνως ὁ ἀστὺνόμενος Ἐμίλ Μπρινφὸν προσπαθεῖ νά ἐξερχάσῃ μία δολοφονία πού συνέβη κατά τό διάστημα τῆς ἀναταραχῆς πού προεκάλεσε τό γουρουνί καί συγκαλύπτεται ἀπό ὑψηλά ἰσχύματα πρόσωπα. Σᾶς ἐγγυᾶται ἀνάγνωσις διασκεδαστική ἀλλά καί μέ πολλή σκέψη γιά τήν ζωή μας, σήμερα, σέ αὐτό πού ὀνομάζεται Εὐρωπαϊκὴ Ἔνωσις.

■ Ἀννίτα Π. Παναρέτου, *Καλλιῆτη. Τό χρονικό μᾶς ἀνομβρίας* (ἐκδ. Ἀλφειός, σελ. 72, εὐρώ 7,42). Μία σύντομη νουβέλλα ἀπό μία καταζωημένη συγγραφέα-λογοτέχνη δσο καί καλὴ ἱστορικό. Ἡ ἱστορία ἀφηγεῖται τήν ἐνδοσκοπική πορεία τοῦ ἀνώνυμου ἥρωα πού νοσταλγεῖ συνεχῶς τό χωριό του, τήν Καλλιῆτη, πού τό κατᾶπαν τά νερά τοῦ φράγματος πού ἐδημιουργήθηκε γιά καλύτερη ἕδρευση μεγαλύτερης περιοχῆς. Ὅταν φθάνη μία περίοδος ἀνομβρίας καί τά νερά χαμηλώνουν, τό χωριό ἀναδύεται σάν ἔρειπια καί πνιγμένο κουφάρι, ἀλλά ὁ ἥρωας ἔλκεται ἀκαταμάχητα πρὸς τά ἔρειπια αὐτά πού συνδέονται μέ ἡμωφές ἀναμνήσεις του. Καί σιγά-σιγά ἀρχίζει νά βλέπῃ τήν δυνατότητα παραμονῆς του ἐκεῖ καί ὅταν τά νερά ἀνέλθουν καί πάλιν... Βλέπει τόν ἑαυτό του σάν τήν γυναικα πού προτομάστορα στό γεφύρι τῆς Ἄρτας. Καί ἐνῶ ἡ δίψα ταλανίζει ὅλους, ἡ ἀπόφασίς του λειτουργεῖ μεταφυσικά ὡς κομβική στήν ἀρχὴ τῆς βροχῆς. Ἡ μήπως δέν εἶναι ἐπι ἀκριβῶς; Μία νουβέλλα πού εἶναι καί ὑπόδεγμα στυλ καί φέρον.

■ Ἐλ. Κοσμίνο, *Ἡ Φίνλεϋ Ντόνοβαν σαρώνει* (μεφρ. Νοέλλα Ἐλισά, ἐκδ. Μήνας, σελ. 456, εὐρώ 18,80). Ἀμιγῶς ψυχαγωγική μυθιστορία πού ἀναφέρεται στήν πορεία τῆς ἡρώιδας Φίνλεϋ Ντόνοβαν καί στά προβλήματα καί σέ ζωῆς τῆς μετὰ τό διαζύγιο, ἀλλά καί στήν ἐμπλοκή τῆς ἀθλητικῆς σέ μία ἀνθρωποκτονία, πού θά τήν πείσῃ ὅτι τά ἐγκλήματα δέν εἶναι ὅπως τὰ διηγούνται στά ἀστὺνομικά μυθιστορήματα πού τῆς ἀρέσουν, δηλαδὴ δέν ἔχουν τίποτε τό ψυχαγωγικό ἢ τό ἀπλό, ἀλλὰ φέρνουν πολλοῦς κινδύνους. Μία ἱστορία ἀπὸ ἐκείνες πού μόνον οἱ Ἀγγλοσάξονες δημιουργοῦν, φορτισμένη τόσο μέ τήν δράση πού ἀπαιτεῖ τό εἶδος τοῦ ἀστὺνομικοῦ μυθιστορηματοῦ δσο καί μέ χιούμορ πού ἐλαφρύνει κάθε δύσκολη στιγμή. Κατάλληλο γιά κλίμα διακοπῆς ἢ γιά εὐχάριστα βράδυνα.

■ Ἀργύρης Παλούκας, *Τελευταία σκοτάδι* (ἐκδ. Κριτική, σελ. 40, εὐρώ 7). Μία μικρὴ ἀλλά μεστή ποιητικὴ συλλογὴ, μέ ὑψηλὴ ποιότητα. Ἐντονη φιλοσοφικὴ διάθεσις διακρίνεται σέ πολλά. Σέ ἄλλα, ἐντονο τό συναισθήμα καί μάλιστα ἡ αἰσθητικὴ ἀπόλαυση. Ἵσως διότι ἡ συλλογὴ εἶναι ἀφιερωμένη στήν μνήμη τοῦ πατέρα τοῦ ποιητοῦ. Σᾶς προσφέρε ἑπίκαιρο μικρὸ δείγμα: «Λέμε συνέχεια τό ἴδιο ἀστεῖο./ πῶς οἱ μέρες μεγαλώνουν./ Τά λουλούδια τῆς ἀνοιχτῆς/ φτεροῦνται τόν χειμῶνα». Εἶναι μία ποιητικὴ φωνὴ πού ἀξίζει τῆς προσοχῆς τῶν ἀναγνωστῶν καί σέ κάθε νεώτερη συλλογῇ (ἢ παρούσα εἶναι ἡ πέμπτη) φαίνεται νά βρισκῆ καλύτερα τό δικό του ἴδιωμα ἐκφράσεως. Ἐχει στυλ καί δυναμικότητα στόν στίχο του καθῶς καί ἐντονη αἰσθητικὴ τῆς ἀριμονίας. ▲▼

456, εὐρώ 18,80). Ἀμιγῶς ψυχαγωγική μυθιστορία πού ἀναφέρεται στήν πορεία τῆς ἡρώιδας Φίνλεϋ Ντόνοβαν καί στα προβλήματα καί σε ζωῆς τῆς μετὰ τό διαζύγιο, ἀλλά καί στήν ἐμπλοκή τῆς ἀθλητικῆς σέ μία ἀνθρωποκτονία, πού θά τήν πείσῃ ὅτι τά ἐγκλήματα δέν εἶναι ὅπως τὰ διηγούνται στα ἀστὺνομικά μυθιστορήματα πού τῆς ἀρέσουν, δηλαδὴ δέν ἔχουν τίποτε τό ψυχαγωγικό ἢ τό ἀπλό, ἀλλὰ φέρνουν πολλοῦς κινδύνους. Μία ἱστορία ἀπὸ ἐκείνες πού μόνον οἱ Ἀγγλοσάξονες δημιουργοῦν, φορτισμένη τόσο μέ τήν δράση πού ἀπαιτεῖ τό εἶδος τοῦ ἀστὺνομικοῦ μυθιστορηματοῦ δσο καί μέ χιούμορ πού ἐλαφρύνει κάθε δύσκολη στιγμή. Κατάλληλο γιά κλίμα διακοπῆς ἢ γιά εὐχάριστα βράδυνα.

